

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ มีจิตใจประชาธิปไตย มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เป็นคนเก่ง คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตโดยมีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติ เป็นคนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพทั้งกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีอิสรภาพปลอดจากทำสอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอแก่อัตภาพ สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์และสังคมที่เปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาจะได้มีประสิทธิผลที่ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ชาติรี ประสมศรี, 2558, หน้า 20)

ความสำเร็จหรือประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ หรือนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาและตัวการที่เป็นเครื่องตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดนั้นจะต้องศึกษาหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การเหล่านั้น (ชูศรี ถนอมกิจ, 2550, หน้า 2) การศึกษาถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นการศึกษาข้อมูลความสำเร็จของสถานศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษา แต่แนวคิดประสิทธิผลขององค์การไม่มีเกณฑ์ใดที่เป็นสากล และสามารถประเมินประสิทธิผลขององค์การได้อย่างเหมาะสมในทุกสถานการณ์ และทุกองค์กร การประเมินประสิทธิผลจึงควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับองค์การนั้น ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดการประเมินประสิทธิผลสถานศึกษาจาก กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553, หน้า 104) ; สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน (2556, หน้า 110); ชื่นกมล ประสาทร์ (2559, หน้า 54) ; น้ำอ้อย สุนทรพฤษ์ (2559, หน้า 7) ; มอทท์ (Mott) (อ้างถึงใน พัฒนะ สีหาบุญ, 2553, หน้า 26) และ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel) (อ้างถึงใน พัฒนะ สีหาบุญ, 2553, หน้า 31) ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 4 ด้าน คือ 1) ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

3) ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาที่จะประสบผลสำเร็จได้นั้น สถานศึกษาจะต้องติดตามความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด เช่น ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วิทยาการด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนนักเรียน สิ่งเหล่านี้สถานศึกษาจะต้องรับเอามาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการทำสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา เป็นผู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556, หน้า 3) สอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่ยืนยันให้เห็นว่าภาวะผู้นำหลายรูปแบบมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา จากงานวิจัยของ จิราพร หมวดเพชร (2558, หน้า 57) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดสงขลา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนทุกคู่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้งานวิจัยของ เกสร ชันชะบุรณ์ (2561, หน้า 1) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของ ขวัญตา เกื้อภูธรรัฐ (2554, หน้า 92) เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดกลาง อำเภอโพธาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556, หน้า 3) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ยังชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน มีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่ก้าวหน้าทันสมัย สร้างสรรค์ ตามทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมพร้อมทั้งผลักดันให้คนอื่น ๆ ในสังคมร่วมมือและทำไปพร้อมกันได้ ก็จะทำให้หน่วยงานนั้นก้าวไปด้วยดีโดยประกอบด้วยคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญทั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ นั้นไม่เหมือนเดิม เช่นเดียวกับเรื่องของภาวะผู้นำที่พูดถึงเรื่องคุณลักษณะ

พฤติกรรม สถานการณ์ และเปลี่ยนสภาพหรือแลกเปลี่ยน แต่เมื่อสังคมปัจจุบันที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตปฏิเสธไม่ได้ว่าย่อมมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน และไร้ทิศทาง โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นอีกภาวะผู้นำหนึ่งที่สำคัญในปัจจุบัน (กิตติกาญจน์ ปฎิพันธ์, 2556, หน้า 34) โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การติดต่อประสานงาน กับบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกัน และกับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยเวลา ทรัพยากร โอกาส เพื่อจะมีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างไรก็ตามผลลัพธ์ ที่ได้อาจจะไม่ใช่ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน แต่อาจจะมาจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน ความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันเชิงสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ แต่ก็จำเป็นต้องเป็นความคิดเดิม ๆ และเผชิญกับความเชื่อมั่นกับแนวทาง วิธีการใหม่ ๆ ที่จะสร้างขึ้น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จะเหมือนกับภาวะผู้นำแบบให้บริการ ภาระงานหลักของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ การประสานงานบุคคลที่มีความคิดเห็นตรงกัน และมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เป็นภาวะผู้นำที่มีพัฒนาสมรรถนะ และความสามารถต่าง ๆ ของบุคคลภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในทุกสถานที่ และทุกระดับ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น เป็นภาวะผู้นำที่ปราศจากการยึดมั่นถือมั่นโดยทั่วไปแล้วภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทางวิธีการใหม่ ๆ ขององค์กร และความท้าทาย ที่สลับซับซ้อนมากกว่าการคงสภาพที่เป็นอยู่แบบเดิม แต่อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ของ วิมล จันทรแก้ว (2555, หน้า 1) กลับพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดภาวะผู้นำในด้านการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการพัฒนาภาวะผู้นำทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาไม่ได้พัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ ทั้งด้านการบริหารงานและการบริหารวิชาการ ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาวะเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยง ทั้งด้านการบริหารจัดการ และการบริหารงบประมาณ รวมถึงความตระหนักในการปฏิบัติงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ขาดการวางแผนอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานในสถานศึกษาเกิดความขัดแย้ง การทำงานมีอุปสรรค การแก้ไขปัญหายุ่งยากซับซ้อน ล่าช้า บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ และกลัวการเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยภาพรวม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนดเป้าประสงค์ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นเลิศส่วนบุคคล คิดเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีสำนึกความรับผิดชอบ (Accountability) และการบริหารแบบร่วมมือ (สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2561, หน้า 5) เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการเกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้นผู้นำต้องมีความก้าวหน้าทันสมัย สร้างสรรค์ ตามทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมพร้อมทั้งผลักดันให้คนอื่น ๆ ในสังคมร่วมมือและทำไปพร้อมกันได้ ก็จะทำให้สถานศึกษานั้นก้าวไปด้วยดี เมื่อสังคมปัจจุบันที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตปฏิเสธไม่ได้ว่าย่อมมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ สภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อน และไร้ทิศทาง โดยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นอีกภาวะผู้นำหนึ่งที่สำคัญในปัจจุบัน

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการ และพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดี โดยที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากลได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในครั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการ และพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาที่ดี โดยที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาสู่มาตรฐานสากลได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 2,654 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2562, เว็บไซต์)

1.2 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 348 คน ได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างกรณีทราบจำนวนประชากรของ ยามาเน (Yamane, 1973, p.126) แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

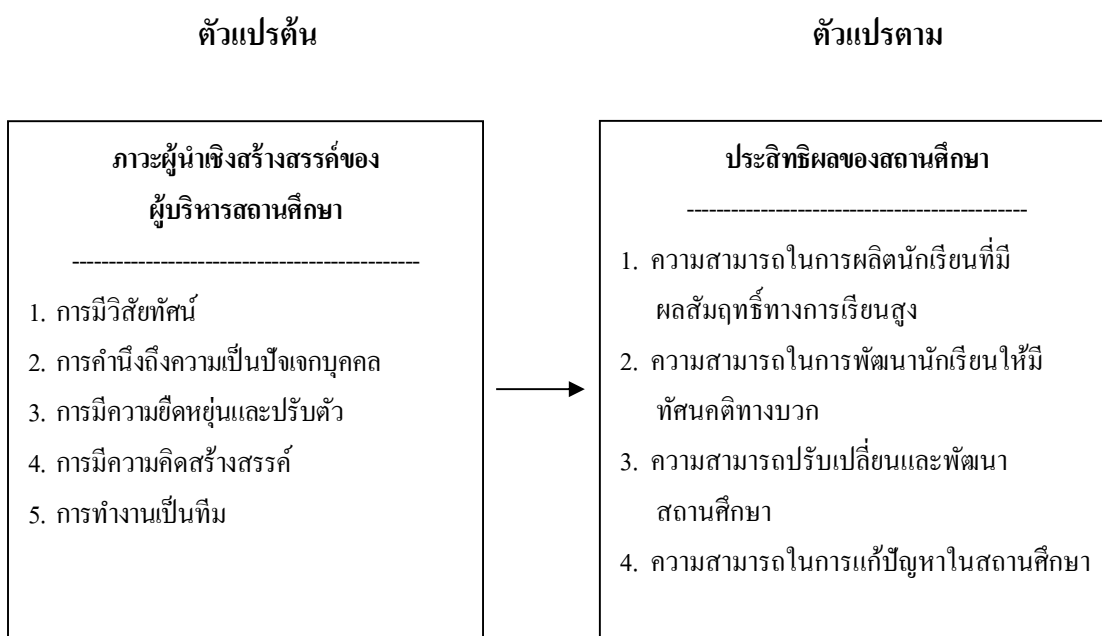
2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การทำงานเป็นทีม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 เกณฑ์ คือ 1) ความสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนา นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากการสังเคราะห์แนวคิดของ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556, หน้า 6) ; ญัฐชานันท์ พูลแก้ว (2558, หน้า 5) ; กฤษพล อัมระนันท์ (2559, หน้า 5) ; ดวงแข ขำนอก (2559, หน้า 6) ; ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อน (2559, หน้า 5) ; มณฑา สิริวงษ์ (2559, หน้า 5) ; روبบิน (Robbins, 2000, p. 67) ; เมืองคาเซม (Mungkasem, 2001, p. 45) ; พาลัส และ ฮอร์ท (Palus & Horth, 2005, pp. 62-65) และ เดลิช และ โบรนิย์ (Delich, 2010, p.3) จากแนวคิดและงานวิจัย ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การทำงานเป็นทีม

กรอบแนวคิดในการวิจัยประสิทธิผลของสถานศึกษาตามเกณฑ์การประเมินของ กนกวรรณ อินทร์น้อย (2553, หน้า 104) ; สุรศักดิ์ สหวิริยะสิน (2556, หน้า 110) ; ชื่นกมล ประสาทร์ (2559, หน้า 54) ; น้ำอ้อย สุนทรพฤกษ์ (2559, หน้า 7) ; มอทท์ (Mott) (อ้างถึงใน พัฒนะ สีหามู, 2553, หน้า 26) และ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel) (อ้างถึงใน พัฒนะ สีหามู, 2553, หน้า 31) จากแนวคิด และงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปว่า เกณฑ์การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และ 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการเป็นผู้นำซึ่งรู้จักคัดสรรหรือแบ่งปันพลังอำนาจของตนให้กับสมาชิกในองค์กรหรือชุมชนอย่างเต็มใจและเป็นธรรมชาติ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่น โดยเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่สามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยอาศัยการเรียนรู้เนื้อหาความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ประกอบด้วย

ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และ ด้านการทำงานเป็นทีม

การมีวิสัยทัศน์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดภาพแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา ระบุวิสัยทัศน์ที่มีจุดเน้น (อัตลักษณ์) ที่มุ่งสู่คุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการจัดการศึกษา วิเคราะห์เชิงนโยบายทั้งระดับประเทศ เขตพื้นที่การศึกษาและท้องถิ่น เพื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สร้างความตระหนักและสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจ นำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเห็นคุณค่าของวิสัยทัศน์ กระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างค่านิยมร่วมขององค์กร เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดขวัญกำลังใจ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอ และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึง การดูแลเอาใจใส่เป็นกรณีพิเศษถึงความต้องการของแต่ละบุคคล โดยผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อครูและบุคลากร โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน และให้ความเป็นกันเอง จริงใจ และมีความยุติธรรม รับฟังเรื่องราวและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรด้วยความสนใจและตั้งใจจริง มอบหมายงานให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล มีการนิเทศและสอนงานอย่างมีส่วนร่วม ที่เน้นการพัฒนาช่วยเหลือและสนับสนุนครูสู่การเป็นครูมืออาชีพ สร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียน ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ตามความถนัด และความสนใจ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกัน ติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกคนได้พัฒนาตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นอย่างเท่าเทียม

การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์และบริบทที่เปลี่ยนแปลง การปรับปรุง

เปลี่ยนแปลง แก้ไขกฎระเบียบ และวิธีปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่แตกต่างของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา การดำเนินงานด้วยวิธีที่หลากหลาย มีความมั่นใจในตนเอง แสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา และความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรคิดหาวิธีการที่ใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญอิสระในการตัดสินใจกับครูและบุคลากรที่ไม่ขัดต่อกฎและระเบียบของทางราชการ และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน โดยเน้นการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม

การมีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดหลายทิศทางที่นำไปสู่กระบวนการคิดในสิ่งแปลกใหม่อย่างสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการค้นคว้า การประดิษฐ์ คิดค้นการทดลอง และกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ มีความคล่องแคล่วในการคิดสิ่งใหม่ ๆ อย่างมีเหตุผล ทำงานด้วยความกระฉับกระเฉง รวดเร็ว สามารถบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากความรู้ และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการตัดสินใจที่รอบคอบ ซึ่งผ่านการคิดและแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานเหตุและผล และมีไหวพริบดีคิดอย่างมีระบบ เป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากร

การทำงานเป็นทีม หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันมีเป้าหมายร่วมกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทและเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบการทำงานของครูและบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบและชัดเจน ให้ความไว้วางใจครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน และมีความเชื่อมั่นในทีมงานว่าสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ สามารถสื่อสาร และประสานงานกับครูและบุคลากรในแต่ละทีมงานได้หลากหลายช่องทาง และทันต่อเวลา มีทักษะและความสามารถในการจูงใจครูและบุคลากรให้เห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ทีมงานมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ และ มีการวางแผนพัฒนาครู บุคลากรและทีมงานที่ตรงกับความต้องการของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาในการดำเนินงานจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนา
นักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และความสามารถ
ในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา

ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ผลสำเร็จของ
สถานศึกษาที่สามารถทำให้นักเรียนทุกชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ มีการ
พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักเรียนชั้นสูงสุด
สามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาที่มีการแข่งขันสูงเพิ่มมากขึ้น นักเรียนได้รับรางวัล
จากการเข้าร่วมแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการในรอบปีการศึกษา สถานศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร
สื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีรวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ได้จัดกิจกรรมหรือ
โครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเฉพาะด้าน เช่น ด้านวิชาการ ดนตรี ศิลปะ กีฬา เป็นต้น
และเป็นที่ยอมรับและได้รับความนิยชมจากชุมชนและผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา

ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง ผลสำเร็จของ
สถานศึกษาที่สามารถทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สถานศึกษากำหนด สามารถ
คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ด้วยตนเอง มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย
ตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีระเบียบวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีกับบุคคลอื่นตามวัย มีความ
สนใจใฝ่รู้และกระตือรือร้นต่อการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มี
เหตุผลและสามารถยอมรับนับถือตนเองและนับถือผู้อื่นด้วยความเข้าใจ และ คุรุสร้างกระบวนการ
เรียนรู้เนื้อหาวิชาและคุณธรรม จริยธรรมให้ก้าวทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ความสามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาที่
สามารถทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ทัน
สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้
สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการพัฒนาอาคาร
สถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีทาง
การศึกษามาใช้ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม คุรุจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ได้เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมและความต้องการของชุมชน และสถานศึกษาสามารถปรับตัวเอง
ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของสถานศึกษาที่
ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรได้อย่าง
เหมาะสม ความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน/ปัญหาเร่งด่วนของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นได้
ปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงประ โยชน์ของสถานศึกษาเป็นหลัก สร้างความร่วมมือกับครู คณะกรรมการ

สถานศึกษา และผู้ปกครอง ในการสร้างความร่วมมือในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และสามารถประนีประนอมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาได้

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2562

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ปีการศึกษา 2562

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของตนเองเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น
2. สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเพื่อให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมาย